

Nr 2.

Av herr **Luterkort**, om utredning i syfte att åt hos rikets häradshövdingar anställda, icke rättsbildade biträden, bereda förbättrade anställnings- och avlöningsförhållanden m. m

Det förslag, jag i slutet av år 1921 avgav rörande inrättandet i Södra Roslags domsaga av en särskild avdelning för handläggning av s. k. inskrivningsärenden, byggde på den huvudprincipen, att arbetet å nämnda avdelning skulle i allt väsentligt, under vederbörande domares överinseende och på hans ansvar, utföras av icke juridiskt bildade arbetskrafter, vilka genom erforderlig praktik vunnit nödig rutin i sådant arbete. Ifrågavarande biträden skulle vara å domarkansliet *fast* anställda och av statsverket avlönade. Det hela avsåg att utgöra ett första steg på vägen mot inskrivningsväsendets särskiljande från den övriga domarverksamheten.

Inskrivningsavdelningen kom till stånd, men av åtskilliga anledningar, framför allt den, att frågan om häradshövdingarnas löneroglering ännu icke var mogen för avgörande, kunde ej heller önskemålet om fast anställda lekmannabiträden ens i nämnda domsaga realiseras. Och lika väl som lönerogleringsfrågan synes beklagligtvis nu berörda önskemål vara uppskjutet till en oviss framtid.

Det är på grund härav, som jag funnit det ofrånkomligt, att utan något som helst samband med den övriga processreformen eller domstolsväsendets utveckling rörande spörsmål, framföra nedanstående förslag.

I åtskilliga av vårt lands domsagor förekommer lekmannabiträden, manliga eller kvinnliga, vilka under många, i flera fall under synnerligen många år, fullgjort ett ytterst maktpåliggande och ansvarsfullt arbete, ofta mot en obetydlig eller ingalunda mot arbetet svarande avlöning. Denna bestrides av vederbörande häradshövdingar, vilka ju under nuvarande domsagoorganisation äro ensamt ansvariga för den icke juridiskt bildade kanslipersonalens antagande, avlöning och entledigande.

Den, som är förtrogen med förhållandena å våra domarkanslier vet, att ifrågavarande biträden i icke så få fall varit eller äro för själva domsagans kansliarbete alldeles omistliga. Fall förekomma otvivelaktigt, då häradshövdingen måste vara beredd att vitsorda, att utan det eller det biträdet arbetet särskilt under vissa tider icke skulle kunna hava utförts ens på tillnärmelsevis det tillfredsställande sätt, som faktiskt skett.

De biträden, som med denna framställning avses, hava ofta uppnått en relativt hög, ibland mycket hög ålder; emellanåt är så icke fallet, men är deras hälsa bruten eller vacklande, ej sällan på grund av överansträngning

i arbetet. I båda dessa och även andra fall framstår framtiden för dem i allt annat än ljus dager, beroende som de äro av enskild uppdragsgivare, vilken när som helst kan försvinna, vanligtvis behärskande endast och allena de arbetsuppgifter, som de en gång för många år sedan gjort till sina.

Måhända bör även anmärkas, att, då häradshövdingarna emellanåt av rena billighetsskäl måste behålla kanslibiträden, som ej längre motsvara normala krav å arbetsprestationer, härigenom för sådana häradshövdingar uppstå obehöriga svårigheter.

Det synes mig vara en akt av samhällelig billighet men även rättfärdighet, att frågan om dessa personer, vilka ägnat sina bästa år till arbete inom en av samhällets allra viktigaste arbetsområden utan någon som helst garanti för tiden, då arbetsförmågan kan svika, på sätt, jag här nedan antyder, må komma under omprövning.

Jag tillåter mig alltså att hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t verkställa utredning om i vilken utsträckning hos rikets häradshövdingar finnas anställda icke rättsbildade, manliga eller kvinnliga, biträden, vilka under längre tid bibehållits vid sina anställningar samt med anledning därav och arten av deras arbete må anses äga skäligen anspråk å fastare anställningsform, avlöning eller tillskott till avlöning av statsmedel, pension eller ersättning i annan form, ävensom att för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 16 januari 1925.

S. Luterkort.